

Výzkum o etnické nesnášenlivosti

27.04.2018 21:10 ČRo Plus Zpráva

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

Proč řada etnických konfliktů propukne nečekaně rychle, na to se snažili odpovědět vědci z centra **CERGE-EI**, společného pracoviště Národohospodářského ústavu Akademie věd a **Univerzity Karlovy**. Jejich **výzkum** ukázal, že etnická nesnášenlivost je nakažlivá. A mezi lidmi se šíří nečekanou rychlostí. Studii publikoval významný vědecký časopis ve Spojených státech. **Výzkum** se odehrál mezi žáky osmých a devátých tříd na východě Slovenska, kde je vyšší riziko propuknutí násilí proti etnické skupině. Na detaily se zeptám spoluautorky studie Jany Cahlíkové, výzkumné pracovnice Institutu Maxe Plancka v Mnichově. Hezký večer. Můžete nám, prosím, krátce přiblížit, jak jste ten **výzkum** pojali: vy jste s dětmi rozdělenými do skupinek po třech hráli nějakou hru, nemýlí-li se.

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Ano, je to tak, my využíváme obecně metody experimentální ekonomie, to znamená, že jsme podle toho, co nás zajímá, si zvolíme nějakou vhodnou hru. V tomhle případě to byla takzvaná hra na destruktivní chování, kdy to rozhodnutí je, jestli vy chcete zaplatit nějakou malou částku, a byste poškodili někoho z nějaké jiné skupiny, který se vlastně v té samé chvíli rozhoduje taky. A vlastně v jednom případě jsme signalizovali, že ten z druhé skupiny patří majoritnímu etniku a v druhém případě jsme signalizovali, že ten člověk patří k romskému etniku.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

A co jste vysledovali?

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Základní bylo, že většina studií, které jsme zabývaly diskriminací, tak se zabývá i rozhodování jednotlivce. Naopak vnímá vliv sociálního prostředí, takže nás zajímalo, jak se například žák, který vidí, že jeho spolužák se zachoval destruktivně, nakolik jeho chování se změní. A to vidíme, že destruktivní chování mezi žáky se šíří, ale zásadní je, že se šíří dvakrát rychleji, pokud se týká romského protihráče, než pokud vlastně hrají někomu ze stejného etnika.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

Takže si opakujeme, to chování, které už vidíme nebo které u jednou bylo provedeno?

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Vlastně obecně vidíme tendenci zopakování chování, pokud ten žák vidí, že se spolužáci chovají destruktivně, tak je sám víc destruktivní. Pokud vidí, že se chovají nedestruktivně, tak sám je míň destruktivní, ale v zásadě že opravdu ta destrukce se šíří výrazně rychleji, pokud tedy se týká protihráčů od toho romského etnika.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

A nikdy tam nevstupuje ten moment, že by se nad tím ten hráč zamyslel nad tím krokem předchozím, jestli byl správně nebo špatně?

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Jako nás zajímají preference těch žáků, takže my jim vlastně nechceme vsugerovat, že něco je dobře nebo špatně. My vlastně jediné, co vidíme, jestli to chování kopírují nebo nekopírují. Ale vlastně vy máte pravdu. Potom tam byla vlastně součást druhá studie, kde jsme se vyloženě dívali na jiných dětech, na kolik vnímají to destruktivní chování jako společensky vhodné nebo společensky nevhodné a to vlastně doplňuje výsledky z té

první studie, protože my vidíme, že pokud se ty děti rozhodují jednotlivě, tak si ostatní myslí, že není společensky vhodné, aby byly tedy destruktivní děti k tomu. Nicméně, pokud kopírují destruktivní chování spolužáka, tak už je to považováno za společensky více přijatelné.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

A dá se tenhle ten **výzkum** který jste prováděli vlastně mezi osmáky a deváťáky stáhnout i na dospělé a na jaksi širší společenské vzorce chování?

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Tak na to samozřejmě jednoznačnou odpověď dát nemůžeme, ale myslím si, že ale je to pravděpodobné i zejména kvůli tomu, že například zločiny z nenávisti, zahraničních statistik páchají poměrně mladí pachatelé, často oproti jiným zločinům jsou to klidně i nezletilí. Takže cílová skupina, což byli žáci osmých devátých tříd, věk 13 - 15 vlastně není tomhle tomu příliš vzdálená.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

A v jakých oblastech se dají vaše zjištění využít. Mířím třeba právě i k té politické sféře, o které se tady na naší stanici často bavíme.

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Tak ty naše výsledky poukazují na to, že chování vůči minoritám může velmi záležet na společenské atmosféře, to znamená, že jakékoliv podněty k nepřátelskému chování k minoritám jsou potenciálně velmi nebezpečné. Můžou působit poměrně výraznou náklazu ve společnosti a to znamená, že je spojené, že potrestání zločinů z nenávisti je vhodné, pokud je výraznější než trestání toho činu, které tou nenávisti nejsou, protože prostě tyto typy zločinu mají výraznější společenské negativní dopady právě tou svou /nesrozumitelné/.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

Podle zástupce ředitele **CERGE-EI** Daniela Münicha se českým vědcům většinou daří v přírodovědných a technických oborech a už méně právě v těch oborech společenských věd. Berete to tedy jako úspěch to zveřejnění vaší studie v jednom z nejprestižnějších vědeckých periodik?

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Tak určitě to bereme jako úspěch a myslím si, že tam je hlavní ta ambice, právě třeba **CERGE-EI** opravdu publikovat v kvalitních zahraničních časopisech.

Renata KROPÁČKOVÁ, moderátorka

Říká autorka studie Jana Cahlíková, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka v Mnichově. Děkuji za váš čas, na slyšenou.

Jana CAHLÍKOVÁ, výzkumná pracovnice Institutu Maxe Plancka, Mnichov

Díky, pěkný večer.